

แนวทางของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลหฤทัย Parent Guidelines for Creating Optimum Relationship with Preschoolers in Haruthai Kindergarten School

พริ้ม เพชรบุตร *

Prime Petchboot

วรวรรณ เหมชะญาติ **

Worawan Hemchayart

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยคือ ศึกษาแนวทางของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาลใน 3 ด้าน ได้แก่ การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล การดูแลใส่ใจซึ่งกันและกัน การสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตัวอย่างคือผู้ปกครองเด็กอนุบาล ภาคปลายปีการศึกษา 2563 โรงเรียนอนุบาลหฤทัย จำนวน 126 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีการปฏิบัติในระดับมาก ($M = 4.23$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านปฏิบัติในระดับมาก ($4.09 \leq M \leq 4.44$) ได้แก่ (1) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ($M = 4.44$) การสร้างบรรยากาศที่รักใคร่ห่วงใย ($M = 4.80$) การแสดงออกถึงความอาทรต่อกัน ($M = 4.42$) การดูแลสุขภาพร่างกายและจิต ($M = 4.36$) การรักษาสื่อกลางร่วมกัน ($M = 4.18$) (2) การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล ($M = 4.17$) ได้แก่ การสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ($M = 4.45$) การเข้าร่วมกิจกรรมที่สมาชิกชื่นชอบ ($M = 4.34$) การยอมรับซึ่งกันและกัน ($M = 3.72$) และ (3) การดูแลใส่ใจซึ่งกันและกัน ($M = 4.09$) ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้เรียนรู้ในทุก ๆ สถานการณ์ ($M = 4.45$) การหาวิธีแก้ปัญหาาร่วมกัน ($M = 4.44$) การเตรียมพร้อมต่อการเผชิญอุปสรรคหรือภาวะวิกฤติ ($M = 4.41$) และการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ($M = 3.05$)

คำสำคัญ : แนวทางผู้ปกครอง, การสร้างสัมพันธ์, เด็กวัยอนุบาล

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* Graduate Student in Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University
Email: kaekoprimey@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** Lecturer in Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University
Email: worawan.h@chula.ac.th

Abstract

The research objective was to study the parental guidelines for creating an optimum relationship with preschoolers in Haruthai Kindergarten School which includes the values of: respecting Individual differences, caring for each other, and creating good relationships. The samples were 126 parents of preschoolers in the second semester of academic year 2020. The research tool was a questionnaire. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, means, and standard deviation. The research results found that the overall picture was at the high level of performance ($M = 4.23$). All aspects were at a high level of performance ($4.09 \leq M \leq 4.44$). (1) Building a good relationship with others ($M = 4.44$) consisted of creating an atmosphere of love and care ($M = 4.80$); expressions of caring for each other ($M = 4.42$); caring for physical, emotional and mental health ($M = 4.36$); and mutual agreement ($M = 4.18$). (2) Respect of Individual differences ($M = 4.17$) consisted of communication and exchange of ideas and experiences in daily life ($M = 4.45$); participation in activities that members enjoyed ($M = 4.34$); and reciprocal acceptance ($M = 3.72$). Lastly, (3) caring for each other ($M = 4.09$) consisted of rearing and teaching in every situation ($M = 4.45$); finding common solutions together ($M = 4.44$); preparing to confront obstacles or crises ($M = 4.41$); and avoiding conflicts ($M = 3.05$).

Keywords: parent guidelines, optimum relationship, preschoolers

บทนำ

เด็กอนุบาลเป็นวัยของการเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุด เป็นวัยแห่งการเตรียมความพร้อมเพื่อชีวิตในอนาคต และเป็นช่วงที่เกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิต ผู้ปกครองซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่จะเป็นผู้ดูแลเด็กทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของเด็ก ต้องเป็นผู้ที่มีอารมณ์ที่มั่นคง ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความรัก ความเอาใจใส่กับเด็ก เป็นการเสริมสายใยแห่งความผูกพัน เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กต่อไป (ศุพิธาน์ ธิยาพันธ์ และ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2558)

การมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันภายในครอบครัวเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้คนในครอบครัวมีความรัก ความผูกพัน มีความเข้าใจ อดทนให้กันและช่วยเหลือเกื้อกูลเมื่อยามต้องเผชิญปัญหาอุปสรรค ก่อให้เกิดเป็นครอบครัวที่อบอุ่น จากการศึกษาดัชนีชี้วัดสุขภาวะครอบครัว ใน พ.ศ. 2552 พบว่า ครอบครัวไทยจำนวนมากละเลยการปฏิบัติสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น การใช้เวลาที่ไพเราะต่อการการกล่าวคำขอโทษหรือขอบคุณคนในครอบครัว การแสดงความรักต่อกันด้วยการโอบกอดหรือสัมผัสเป็นประจำ กิจกรรมสำหรับทุกคนในครอบครัวเป็นเรื่องที่ดีเหมือนจะถูกกลืนหายไปเพราะมีไม่ถึงครึ่งของครอบครัวไทยที่ใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวเป็นประจำ (สาวิตรี ทยานศิลป์, 2554 อ้างถึงใน กวินรัตน์ สุทธิสุนทร และคณะ, 2560)

การสร้างสัมพันธภาพระหว่างเด็กกับพ่อแม่ พี่น้อง ตั้งแต่ช่วงระยะเวลาแรกในชีวิตนั้นมีส่วนสำคัญต่อการวางพื้นฐานของลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก หากพ่อแม่แสดงท่าทางรังเกียจเด็ก ไม่ยอมรับเด็ก มีสัมพันธภาพที่ห่างเหิน หรือปฏิบัติต่อเด็กอย่างมีอคติตั้งแต่แรกเกิดและตลอดช่วงชีวิตของเด็ก

จะเป็นการบั่นทอนสัมพันธภาพที่ดีและมั่นคงของครอบครัว อันเป็นเหตุให้เกิดความอ่อนแอในครอบครัวของตนได้ในเวลาต่อมา นอกจากนี้ จรรยา สุวรรณทัต (2554) ได้กล่าวว่า เด็กที่เริ่มชีวิตวัยต้นในครอบครัวที่ปราศจากความผูกพันใกล้ชิดระหว่างตนกับพ่อแม่ พี่น้อง หรือครอบครัวมักจะแสดงลักษณะพฤติกรรมและจิตใจที่ไม่เป็นสุข โดยเฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าวในรูปแบบต่าง ๆ ยิ่งถ้าไม่ได้รับการดูแลแก้ไข ปรับปรุงในด้านสัมพันธภาพครอบครัวเนิ่นนานเท่าใด ก็จะมีพบว่าพฤติกรรมความก้าวร้าวนี้จะมีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น จึงต้องพึงระวังในการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตนและลูกให้มาก รู้จักสังเกตความผิดปกติแม้จะเล็กน้อยที่เกิดขึ้น การเลี้ยงดูเด็กทางกายให้กินดีอยู่ดีเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ หากจะต้องเอาใจใส่ดูแลเด็กในด้านความต้องการทางอารมณ์จิตใจอย่างสม่ำเสมอด้วย อนึ่ง การสร้างความผูกพันและความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างกันในครอบครัว จะช่วยเป็นภูมิคุ้มกันในการเผชิญกับสิ่งที่ไม่ดีต่าง ๆ ได้ และเด็กที่เติบโตภายในบรรยากาศครอบครัวที่อบอุ่นสามารถพึ่งพิงและไว้วางใจกัน เด็กเหล่านี้จะมีภูมิคุ้มกันตนให้ปลอดภัยจากสิ่งชั่วร้ายภายนอกได้เป็นอย่างดี

การที่เด็กอนุบาลจะมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครองนั้น ผู้ปกครองมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์กับเด็กและสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว ทั้งนี้ผู้ปกครองก็จำเป็นจะต้องมีความเข้าใจในหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องและเหมาะสม Nadimpalli (2020) กล่าวใน Negative and Positive Parenting ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธ์กับเด็ก เพื่อจะได้ครอบครัวที่เป็นผลเชิงบวก ผู้ปกครองควรมีข้อปฏิบัติ ดังนี้ 1) การหาวิธีแก้ปัญหาพร้อมกัน หลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในครอบครัว 2) การอบรมสั่งสอนให้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ เช่น ไม่ว่าเด็กจะทำผิดพลาดเรื่องใดก็ตาม ผู้ปกครองต้องสอดแทรกการเรียนรู้ที่ได้จากสถานการณ์นั้นให้เด็กได้เรียนรู้ 3) การวางบทบาท แบบแผน พฤติกรรมที่สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติต่อกันและกัน จากการได้รับมอบหมายหน้าที่และบทบาท 4) การสร้างบรรยากาศความผูกพันทางอารมณ์ ความรัก ความห่วงใย ให้แต่ละสมาชิกในครอบครัวมีต่อกันและคนอื่น ๆ 5) การควบคุมพฤติกรรม หรือการจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ปกครองของเด็กอนุบาลควรรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อจะนำไปพัฒนาและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมและดีที่สุด

โรงเรียนอนุบาลหฤทัย (นามสมมุติ) เป็นโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานบริการงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2517 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาล จนถึงระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ผู้บริหารยึดหลักคำขวัญของในการปลูกฝังให้กับผู้ปกครองและนักเรียน คือ เลี้ยงด้วยรัก ฟูมฟักด้วยความรู้ เชิดชูคุณธรรม จึงทำให้โรงเรียนอนุบาลหฤทัย ยึดแนวคิดหลัก คือ ทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักการรอคอย กล้าแสดงออก ช่วยเหลือแบ่งปันมีความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nadimpalli (2020) นอกจากนั้นทางโรงเรียนยังให้ความรู้และสนับสนุนให้ผู้ปกครองเสริมสร้างแนวทางในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็กวัยอนุบาล เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีและล้าไปตามแนวทางการเรียนการสอนด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัย

อนุบาลโรงเรียนอนุบาลหฤทัย ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านการดูแลใส่ใจซึ่งกันและกัน และด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (จรรยา สุวรรณทัต, 2554) เพื่อนำไปเป็นแนวทางให้กับผู้ปกครองและโรงเรียนได้นำไปปรับกิจกรรมและแผนในการพัฒนาเด็กวัยอนุบาลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลหฤทัย 3 ด้าน ได้แก่ การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล การดูแลใส่ใจซึ่งกันและกัน การสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

วิธีการวิจัย

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสัมพันธภาพ องค์ประกอบของสัมพันธภาพ การปฏิบัติของผู้ปกครองในการเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็งด้านสัมพันธภาพกับเด็ก ของ จรรยา สุวรรณทัต (2554) การทำหน้าที่ของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็ก ของ Nadimpalli (2020) รวมถึงแนวทางของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาล เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านการดูแลใส่ใจซึ่งกันและกัน และด้านการสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และรายละเอียดด้านย่อยในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นย่อย
แนวทางการการสร้างสัมพันธภาพ	1. การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล
	1.1 การสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์
	1.2 การยอมรับซึ่งกันและกัน
	1.3 การเข้าร่วมกิจกรรมที่สมาชิกชื่นชอบ
	2. การดูแลใส่ใจซึ่งกันและกัน
	2.1 การอบรมสั่งสอนให้เรียนรู้ในทุกๆ สถานการณ์
	2.2 การเตรียมพร้อมต่อการเผชิญอุปสรรคหรือภาวะวิกฤติ
	2.3 การหาวิธีแก้ปัญหาร่วมกัน
	2.4 การหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง

ตาราง 1 (ต่อ)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นย่อย
	3. การสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
	3.1 การสร้างบรรยากาศที่รักใคร่ห่วงใย
	3.2 การดูแลสุขภาพร่างกายและจิต
	3.3 การรักษาข้อตกลงร่วมกัน
	3.4 การแสดงออกถึงความอาทรต่อกัน

2. การกำหนดประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กก่อนอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลห้วย (นามสมมุติ) สังกัดสำนักงานบริการงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 183 คน โดยอ้างอิงจากจำนวนเด็ก 1 คนต่อ ผู้ปกครอง จำนวน 1 คน

2.2 ตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองของเด็กก่อนอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2563 จำนวน 126 คน ซึ่งได้จากการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (Yamane, 1973 อ้างถึงใน ศิริพงศ์ พงทิพันธุ์, 2553) จากนั้น ผู้วิจัยใช้การกำหนดโควตาห้องละ 14 คน โดยตามเลขที่ของเด็กตั้งแต่ เลขที่ 1 ถึง 14 ของแต่ละห้องเรียน จำนวนทั้งหมด 9 ห้องเรียน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2

จำนวนประชากรและตัวอย่างจำแนกตามห้องเรียน

ระดับชั้น	ห้อง	ประชากร จำนวน (คน)	ตัวอย่าง จำนวน (คน)
อนุบาลปีที่ 1	อ.1/1	24	14
	อ.1/2	19	14
	อ.1/3	18	14
	รวม	61	42
อนุบาลปีที่ 2	อ.2/1	21	14
	อ.2/2	22	14
	อ.2/3	21	14
	รวม	64	42
อนุบาลปีที่ 3	อ.3/1	19	14
	อ.3/2	21	14
	อ.3/3	18	14
	รวม	58	42
รวมทั้งสิ้น		183	126

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเรื่องแนวทางของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 การสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังรายละเอียด คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ ความสัมพันธ์ของท่านกับบุตรหลาน อายุ สถานะภาพสมรส ลักษณะโครงสร้างครอบครัว ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน

ตอนที่ 2 แนวทางของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาล จำนวน 33 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า โดยแบ่งระดับการปฏิบัติเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้งที่ หรือทุกครั้งเมื่อมีโอกาส
- 4 หมายถึง ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง หรือเกือบทุกครั้งเมื่อมีโอกาส
- 3 หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หรือเป็นบางครั้งเมื่อมีโอกาส
- 2 หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง หรือนาน ๆ ครั้งเมื่อมีโอกาส
- 1 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย หรือไม่ได้นึกถึง

3.2 การตรวจสอบคุณภาพ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา ความครอบคลุม ความเหมาะสม และการใช้ภาษา โดยกำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนนตามเกณฑ์ คือ

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความเหมาะสม

ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความสอดคล้องของเครื่องมือได้ค่าเฉลี่ยของอยู่ที่ 0.99 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ($IOC > 0.5$) ซึ่งนับว่าเป็นค่าที่ยอมรับได้ (วรณี แกมเกตุ, 2555) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์ในรูปแบบของแบบสอบถามออนไลน์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคีหลักสูตรและการสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลหฤทัย เพื่อขอความร่วมมือการเก็บข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลหฤทัยในการมอบหมายให้ครูประจำชั้นส่งแบบสอบถามออนไลน์ให้แก่ผู้ปกครองที่ได้จากการกำหนดโควตาห้องละ 14 คน ตามเลขที่ของเด็กตั้งแต่เลขที่ 1 ถึง 14 ของแต่ละห้องเรียน จำนวนทั้งหมด 9 ห้องเรียน

4.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 แนวทางของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

คะแนนค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

คะแนนค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

คะแนนค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับควรปรับปรุง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล หฤทัย ผู้วิจัยสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับเด็กโดยเป็น มารดา คิดเป็นร้อยละ 65.10 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.20 มีสถานะภาพสมรส คิดเป็น ร้อยละ 69.00 มีลักษณะโครงสร้างครอบครัวแบบครอบครัวขยาย (พ่อ แม่ ลูก ปู่ย่า หรือตายาย) คิดเป็น ร้อยละ 48.40 ระดับการศึกษาสูงสุดคือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.50 มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 34.90 และมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนระหว่าง 15,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.90

2. แนวทางของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาล

แนวทางของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาลจากแบบสอบถามพบว่า ผู้ปกครองโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.23$, $SD = 0.46$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($4.09 \leq M \leq 4.44$) ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ($M = 4.44$, $SD = 0.43$) ด้านการเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล ($M = 4.17$, $SD = 0.46$) และด้านการดูแล ใส่ใจซึ่งกันและกันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.09$, $SD = 0.48$) โดยรายละเอียดของแต่ละด้าน สามารถนำเสนอตามลำดับค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติได้ดังนี้

2.1 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.44$, $SD = 0.43$) โดยด้านย่อยที่ (1) การสร้างบรรยากาศที่รักใคร่ห่วงใยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ที่สุด ($M = 4.80$, $SD = 0.49$) เช่น การแสดงความรักด้วยการโอบกอดและบอกรักบุตรหลาน การกล่าวชื่นชม และให้กำลังใจเป็นพิเศษ เมื่อบุตรหลานให้ความช่วยเหลือเล็ก ๆ น้อย ๆ ในสิ่งที่ท่านคาดไม่ถึง และการชักจูงบุตรหลานเพื่อตรวจดูอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นและเป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิดเด็กด้วยตนเอง ส่วนด้านย่อยที่ (2) การแสดงออกถึงความอาทรต่อกันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.42$, $SD = 0.75$) เช่น การปลอบประโลมหรืออยู่เคียงข้างความรู้สึกของบุตรหลานเสมอ เมื่อบุตรหลานเครียด การส่งเสริมให้บุตรหลานแสดงออกทางความรู้สึกกับบุคคลรอบข้าง และการจัดช่วงเวลาในแต่ละสัปดาห์ เพื่อการพูดคุยเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกกับบุตรหลาน ส่วนด้านย่อยที่ (3) การดูแลสุขภาพร่างกายและจิตมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.36$, $SD = 0.80$) เช่น การคอยถามไถ่หรือสังเกตอารมณ์ความรู้สึกของบุตรหลาน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานและการใช้ชีวิตของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาสุขนิสัยของบุตรหลาน และการชักชวนบุตรหลานให้ออกกำลังกายง่าย ๆ ร่วมกัน เมื่อมีเวลาว่าง ส่วนสุดท้ายด้านย่อยที่ (4) การรักษาข้อตกลงร่วมกันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.18$, $SD = 0.81$) เช่น การใช้วิธีอธิบายหรือทำเป็นตัวอย่างแก่บุตรหลาน การกำกับบุตรหลานให้ทำตามข้อตกลงภายในบ้าน และการฝึกฝนบุตรหลานให้เคารพข้อตกลงภายในบ้าน แต่ยืดหยุ่นมากกว่ากับสมาชิกในครอบครัวคนอื่น

2.2 ด้านการเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล

ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.17$, $SD = 0.46$) โดยด้านย่อยที่ (1) การสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในชีวิตประจำวันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.45$, $SD = 0.73$) เช่น การพูดคุยถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุตรหลานที่โรงเรียน การให้เวลาบุตรหลานอธิบายเหตุผลเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการหรืออยากเป็นในอนาคต และการเล่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ท่านได้พบเจอให้บุตรหลานฟัง ส่วนด้านย่อยที่ (2) การเข้าร่วมกิจกรรมที่สมาชิกชื่นชอบมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.34$, $SD = 0.86$) เช่น การจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมประจำวันร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียน เพื่อเป็นกำลังใจแก่บุตรหลาน และการวางแผนไปเที่ยวต่างจังหวัด หรือเยี่ยมเยียนญาติผู้ใหญ่ในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์หรือวันหยุดพิเศษ ส่วนสุดท้ายด้านย่อยที่ (3) การยอมรับซึ่งกันและกันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 3.72$, $SD = 0.91$) เช่น การให้เวลากับการปลอบประโลมบุตรหลานอย่างเข้าใจ การให้บุตรหลานเลือกซื้อสิ่งของตามความต้องการหรือทำกิจกรรมตามความสนใจ แม้บางครั้งท่านจะไม่เห็นด้วยก็ตาม และการวิตกกังวลเป็นพิเศษ เมื่อพบว่าบางครั้งบุตรหลานไม่สามารถทำอะไรได้เหมือนกับเด็กคนอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน

2.3 ด้านการดูแลใส่ใจซึ่งกันและกัน

ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า ด้านการดูแลใส่ใจซึ่งกันและกันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.09$, $SD = 0.48$) โดยด้านย่อยที่ (1) การอบรมสั่งสอนให้เรียนรู้ในทุกๆ สถานการณ์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.45$, $SD = 0.71$) เช่น การกล่าวชมเชย แทรกคำสอนหรือประเพณีที่ดีงามแก่บุตรหลานทันทีที่มีโอกาส การรับฟังสิ่งที่บุตรหลานพูด เมื่อท่านกระทำผิดหรือไม่เคารพข้อตกลงเสียเอง และการใช้เวลาก่อนนอน หรือเวลาที่สงบในการอธิบายเหตุผลในการทำโทษหรือตำหนิแก่บุตรหลาน ส่วนด้านย่อยที่ (2)

การหาวิธีแก้ปัญหาร่วมกันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.44, SD = 0.74$) เช่น การซักถามสาเหตุและช่วยกันหาแนวทางในการป้องกันปัญหาร่วมส่วนกับบุตรหลาน การใช้วิธีพูดคุยกับบุตรหลานในการหาวิธีแก้ปัญห และรับผิดชอบผลของการกระทำ และการสนับสนุนให้บุตรหลานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัว ส่วนด้านย่อยที่ (3) การเตรียมพร้อมต่อการเผชิญอุปสรรคหรือภาวะวิกฤติที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.41, SD = 0.77$) เช่น การสนับสนุนให้บุตรหลานได้ทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ การฝึกให้บุตรหลานได้มีประสบการณ์ในสภาพแวดล้อมที่ไม่สะดวกสบายเหมือนอย่างปกติที่คุ้นเคย และการสนับสนุนให้บุตรหลานของท่านกล้าร้องขอสิ่งที่ตนเองต้องการ ส่วนสุดท้ายด้านย่อยที่ (4) การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.05, SD = 1.29$) เช่น การเป็นฝ่ายยอมเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อตัวบุตรหลาน การซื้อหาของเล่นให้บุตรหลานแยกกันคนละชนิด เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างพี่น้อง และการยอมแพ้เมื่อบุตรหลานดื้อดึง หรือแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลการวิจัยเรื่องแนวทางของผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลหทัย ดังนี้

1. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในประเด็นย่อยพบว่า ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศที่รักใคร่ห่วงใย เมื่อพิจารณารายละเอียดแล้ว ทุกหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เช่น การแสดงความรักด้วยการโอบกอดและบอกรักบุตรหลาน การกล่าวชื่นชมและให้กำลังใจเป็นพิเศษ เมื่อบุตรหลานให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่คาดไม่ถึง และการซักถามบุตรหลานเพื่อตรวจดูอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นและเป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิดเด็กด้วยตนเอง แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองใช้วิธีสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุตรหลานด้วยการสร้างบรรยากาศให้มีความรักความห่วงใยกับบุตรหลาน เช่น การโอบกอด การบอกรัก การกล่าวคำชื่นชม ให้กำลังใจและถามไถ่เมื่อยามเจ็บป่วย อาจเป็นเพราะวิธีเหล่านี้ เป็นวิธีที่ผู้ปกครองสามารถปฏิบัติได้อย่างง่าย ทำได้รวดเร็วและตลอดเวลา กับบุตรหลาน อีกทั้งวิธีเหล่านี้สามารถส่งเสริมพื้นฐานการสร้างบรรยากาศหรือจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กรู้สึกผูกพันกับผู้ปกครอง (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะ, 2556) และเสริมสร้างให้บุตรหลานเห็นคุณค่าในตนเองและเกิดผลได้ในทันที เช่น ผู้ปกครองแสดงความรักกับบุตรหลานโดยการบอกรักและโอบกอด หรือผู้ปกครองแสดงความห่วงใยกับบุตรหลานโดยการถามไถ่อาการเจ็บป่วยและให้กำลังใจ เป็นต้น ทั้งนี้การกระทำเหล่านี้ยังก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่มั่นคงระหว่างผู้ปกครองกับบุตรหลาน เกิดความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมีการตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อภาษาทางกายของเด็ก (Honig, 2002) นอกจากนี้ยังมีอีก 3 ประเด็นย่อยที่ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การแสดงออกถึงความอาทรต่อกัน การดูแลสุขภาพร่างกายและจิต และการรักษาข้อตกลงร่วมกัน เมื่อพิจารณารายละเอียดแล้ว รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การคอยถามไถ่หรือสังเกตอารมณ์ความรู้สึกของบุตรหลาน และ

การปลอมประโลมหรืออยู่เคียงข้างความรู้สึกของบุตรหลานเสมอ เมื่อบุตรหลานเครียด แสดงให้เห็นว่า วิธีที่ผู้ปกครองใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุตรหลานรองลงมานั้น ได้แก่ คอยถามไถ่ถึงความรู้สึกปลอมประโลมความรู้สึกและอยู่เคียงข้างบุตรหลาน ผู้ปกครองเลือกปฏิบัติด้วยวิธีเหล่านี้ เนื่องจากเป็นวิธีที่สามารถทำได้ง่ายและสอดคล้องกับกิจกรรมประจำวันมากที่สุด เพื่อให้สามารถดูแลเด็กทั้งสภาพทางกายและใจ และเพื่อให้เด็กสามารถแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกได้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีต่อไปในสังคม (Sweeney & MacBeth, 2016) อีกทั้งการถามไถ่และปลอมประโลมเป็นการสื่อสารที่รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน สามารถทำให้อุบัติการณ์สามารถเข้าใจได้ทันที และเมื่อพิจารณาอีกหนึ่งด้านได้แก่ การรักษาข้อตกลงร่วมกัน แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะสร้างข้อตกลงภายในบ้านร่วมกันซึ่งเป็นการกำกับเด็กให้อยู่ในระเบียบวินัยภายในบ้าน ซึ่งการใช้วิธีอธิบายหรือการทำให้เป็นตัวอย่างแก่เด็กและการฝึกฝนเด็กให้เคารพข้อตกลงภายในบ้านเป็นวิธีที่ผู้ปกครองที่ควรทำให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตามข้อตกลงที่ครอบครัวกำหนด เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างสงบ อย่างไรก็ตามการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลจะพัฒนาขึ้นได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และองค์ประกอบร่วมกัน และสุดท้ายการปลอมประโลมหรืออยู่เคียงข้างความรู้สึกของเด็กเสมอ การส่งเสริมให้บุตรเด็กแสดงออกทางความรู้สึกกับบุคคลรอบข้าง และการจัดช่วงเวลาในแต่ละสัปดาห์เพื่อการพูดคุยเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกกับเด็ก ซึ่งเป็นวิธีที่ผู้ปกครองสามารถแสดงถึงความเอื้ออาทร ห่วงใยความรู้สึกของเด็ก เพื่อให้ทราบถึงอารมณ์ความรู้สึกของเด็ก และเพื่อฝึกให้เด็กไม่มีอาการเก็บกด สามารถแสดงออกถึงความรู้สึกตนเองได้อย่างง่ายและเร็ว (จริยา ทรงนิพิฐกุล, 2562) ซึ่งสามารถทำได้โดยการไม่ตีกรอบหรือสร้างข้อจำกัด กฎเกณฑ์ให้กับบุตรหลานมากเกินไป เพราะเด็กอยู่ในช่วงของการเรียนรู้และเจริญเติบโตทั้งในด้านความคิด ร่างกาย และจิตใจ ดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องเน้นสร้างความสัมพันธ์กับบุตรหลานให้มากที่สุด

2. ด้านการเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในประเด็นย่อยพบว่า ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งสามประเด็น คือ การสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ การยอมรับซึ่งกันและกัน และการเข้าร่วมกิจกรรมที่สมาชิกชื่นชอบ เมื่อพิจารณารายละเอียดแล้ว รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การพูดคุยถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุตรหลานที่โรงเรียน การจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมประจำวันร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัว และการให้เวลาบุตรหลานอธิบายเหตุผลเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการหรืออยากเป็นในอนาคต แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองกลุ่มนี้ ให้ความสำคัญกับการเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลในครอบครัว ซึ่งมีการจัดสรรเวลาให้กับสมาชิกในครอบครัว เพื่อเล่าและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกโรงเรียน รวมไปถึงการบอกถึงความต้องการที่อยากจะเป็นในอนาคตอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งการที่ผู้ปกครองเลือกปฏิบัติวิธีเหล่านี้เนื่องจากเป็นวิธีที่ผู้ปกครองจะได้ฝึกให้เด็กสามารถออกความคิดเห็นและฟังเหตุผลจากผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ การยอมรับในตัวผู้อื่น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และได้เปลี่ยนกันเป็นผู้พูดและผู้ฟัง ทั้งนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีมารยาทที่ดีในการพูดและการฟัง หากเด็กคนใด

ไม่ต้องการพูดก็ไม่ควรถูกบังคับให้พูดเพื่อให้เด็กที่ไม่มั่นใจในตนเองรู้สึกสบายใจที่จะมีส่วนร่วมในการฟัง การสนทนา รวมไปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ (นฤมล เนียมหอม, ม.ป.ป.) เพื่อนำไปสู่การเคารพ ความแตกต่างของผู้อื่น อีกทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการทำกิจกรรมที่โรงเรียนและที่บ้านกับเด็ก พบว่า หากผู้ปกครองส่งเสริมประสบการณ์ให้กับเด็ก โดยร่วมทำการบ้านและสนทนาในสิ่งที่เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ ดังที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ให้ความคิดเห็นไว้ว่าผู้ปกครองที่แสดงความรักความเอาใจใส่ สนใจ และ อ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอนสามารถก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วย นอกจากนี้ผลจากการวิจัยยัง พบว่า การที่ผู้ปกครองมีความวิตกกังวลเป็นพิเศษ เช่น เมื่อพบว่าบางครั้งบุตรหลานไม่สามารถทำอะไรได้ เหมือนกับเด็กคนอื่นในวัยเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองกลุ่มนี้เลือกที่จะ ไม่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่วิตกกังวลเกี่ยวกับความสามารถของบุตรหลานมากนัก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าไม่ ต้องการที่จะกดดันหรือบังคับบุตรหลานจนเกินไป เนื่องจากยังอยู่ในวัยที่กำลังเจริญเติบโต และเรียนรู้ที่จะอยู่ ร่วมกับสังคม และฝึกพัฒนาความสามารถของตนเอง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้ปกครองต้องการดูแลบุตร หลานอย่างค่อยเป็นค่อยไป และมีความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นอย่างดี ทั้งนี้หาก ผู้ปกครองสามารถเข้าใจและและรู้ถึงความสามารถหรือข้อบกพร่องของบุตรหลานได้เร็ว ซึ่งสามารถสังเกตและ เห็นถึงพฤติกรรมของเด็กได้เบื้องต้น และหากพบว่าพฤติกรรมดังกล่าวมีปัญหาหรือผิดปกติ ผู้ปกครองต้อง ยอมรับว่าลูกเป็นคนอย่างไร มีข้อดี ข้อเสีย มีปัญหา หรือความบกพร่องบางอย่างที่แตกต่างจากเด็กคนอื่น อย่างไร ยิ่งยอมรับปัญหาเร็ว ก็จะสามารถแก้ไขและช่วยให้เด็กไม่เสียโอกาส (William, 2014 อ้างถึงใน จุฑาทิพย์ กิ่งแก้ว, 2557) และจะยังเป็นการสนับสนุนให้บุตรหลานสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมต่อไป

3. ด้านการดูแลใส่ใจซึ่งกันและกัน

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการดูแลใส่ใจซึ่งกันและกันผู้ปกครองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในประเด็นย่อยพบว่า ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งสามประเด็น คือ การอบรมสั่งสอนให้เรียนรู้ในทุก ๆ สถานการณ์ การเตรียมพร้อมต่อการเผชิญอุปสรรคหรือภาวะวิกฤติ และการหาวิธีแก้ปัญหาาร่วมกัน สำหรับ ประเด็นที่ผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติปานกลาง คือ การหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง เมื่อพิจารณารายละเอียดแล้ว รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การชมเชยและแทรกคำสอนหรือประเพณีที่ดีงามแก่บุตรหลาน ทันทีที่มีโอกาส การซักถามสาเหตุและช่วยกันหาแนวทางในการป้องกันปัญหาร่วมส่วนกับบุตรหลาน และการสนับสนุนให้บุตรหลานได้ทดลองทำอะไรใหม่ ๆ แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการดูแล เอาใจใส่บุตรหลาน โดยการอบรมและสอดแทรกคำสั่งสอนให้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง และฝึกให้บุตรหลาน ได้ผ่านความยากลำบากในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้หากบุตรหลานเผชิญกับความยากลำบากหรืออุปสรรคนั้น ๆ ก็จะใช้วิธีการอยู่เคียงข้างเพื่อหาหนทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ผู้ปกครองเลือกปฏิบัติวิธีเหล่านี้เพื่อฝึกเด็ก ให้สามารถเอาตัวรอด และเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริง เพื่อผ่านอุปสรรคหรือความยากลำบากต่าง ๆ ที่อาจจะ เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นพื้นฐานของความเข้มแข็งเพื่อการพัฒนาชีวิตของครอบครัวโดยรวมและเพื่อ เตรียมพร้อมต่อการเผชิญอุปสรรคปัญหาหรือภาวะวิกฤติต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ (จรรยา สุวรรณทัต, 2554) รวมไปถึงผู้ปกครองควรหาวิธีแก้ปัญหาาร่วมกันและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งเพื่อจะได้ครอบครัวที่เป็นผลเชิงบวก

โดยการใช้วิธีพูดคุยกับเด็กในการหาวิธีแก้ปัญหาและรับผิดชอบผลของการกระทำนั้นร่วมกัน (Nadimpalli, 2020) เพราะหากผู้ปกครองมุ่งแต่จะทำโทษอย่างเดียวจะทำให้เด็กเกิดความไม่ไว้วางใจในผู้ปกครองการสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเล็กหรือใหญ่ จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการวางแผนและกำหนดทิศทางของการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ การนำเสนอแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 ครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนหรือจัดกิจกรรมทั้งในเชิงทฤษฎี การให้คำแนะนำและปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาลให้แก่ผู้ปกครองอย่างเหมาะสม

1.3 ผู้ปกครองควรศึกษา และปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้อง รวมถึงตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาลให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างสัมพันธภาพของครูกับเด็กวัยอนุบาล เพื่อจะนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติและสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในทิศทางเดียวกัน สำหรับการส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาลต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาให้ลึกเพิ่มมากขึ้นว่าสาเหตุที่รายด้านการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และด้านการยอมรับซึ่งกันและกัน ทำไมผู้ปกครองถึงให้ความสำคัญในระดับปานกลาง เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติ สำหรับการส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยอนุบาลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ศูนย์สันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, และ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. (2556). *ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2556-2666*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. <http://www.bps-m-society.go.th/uploads/content/download/539681f52ccac.pdf>

กวีนารัตน์ สุทธิสุขคนธ์, จิราพร ชมพิกุล, และ เกรียงศักดิ์ ธรรมอภิพล. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวไทย. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 10(2), 151-168.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. เบรน-เบส บุ๊คส์.

- จรรยา สุวรรณทัต. (2554). *การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวตามมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง*. สำนัก
กิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์.
- จริยา ทรงนิพิฐกุล. (2562). *บทบาทของผู้ปกครองกับการจัดทวาศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. DSpace at
Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/2417>
- จุฑาทิพย์ กิ่งแก้ว. (2557). *กลุ่มบำบัดพยาบาลจิตเวช. วารสารพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต ของสมาคม
พยาบาลจิตเวชแห่งประเทศไทย, 28(1), 1-15.*
- นฤมล เนียมหอม. (ม.ป.ป.). *การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย.*
ห้องเรียนครูแมว ฐานข้อมูลด้านการศึกษากปฐมวัย. [http://www.nareumon.com/index.php?](http://www.nareumon.com/index.php?option=com_content&task=view&id=18&Itemid=50&limit=1&limitstart=1)
[option=com_content&task=view&id=18&Itemid=50&limit=1&limitstart=1](http://www.nareumon.com/index.php?option=com_content&task=view&id=18&Itemid=50&limit=1&limitstart=1)
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. สุวีริยาสาส์น.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ศิริพงศ์ พงศ์พันธ์. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. ฮาซันพรีนติ้ง.
- ศุภิธัน ธิยาพันธ์ และ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธภาพความผูกพันและ
การจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาลในกรุงเทพมหานคร. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 10(1),
15-29.*

ภาษาอังกฤษ

- Honig, A. S. (2002). *Secure relationship: Nuturing infant/toddler attachment in early care
settings*. National Association for the Education of Young Children.
- Nadimpalli, K. (2020, September 18). *Parent-child relationship: Why is it important and how
to build it*. Mom Junction. [https://www.momjunction.com/articles/helpful-tips-to-
strengthen-parent-child-bonding_0079667/](https://www.momjunction.com/articles/helpful-tips-to-strengthen-parent-child-bonding_0079667/)
- Sweeney, S., & MacBeth, A. (2016). The effect of paternal depression on child and
adolescent outcomes: A systematic review. *Journal of Affective Disorders, 205*, 44-59.
<https://doi.org/10.1016/j.jad.2-16.05.073>.